لومړنی غزلیزه ټولګه

په سترګو کي خبري

فضل هادي فضليار

په سترګو کې خبرې

(لومړنۍ غزلیزه ټولګه)

فضل هادي فضليار

۱۳۸۶ لمریز

په انټرنیټ کې په لیکه کوونکی :

سمسور حبیبي

د فضلیار لومړنی غزل ټولګه

ډالــۍ

دا کـتـاب هغـو دوو ګـرانو او زړه تـه راتـږرو ګلانو تـه ډالـۍ کـوم، چې د يـوه يې زه د احسـان پوروړی يم او د بل مې تـول پښتون قـام:

۱- د هـېواد ســتر او پـيـاوړي لـيكـوال ، شـاعــر، څـېړونـكـي، ژبپـوه او روحـــــاني شخـــصيت

استاد محمداصف صميم

تـه

۲- هغه چاتـه چې دا هـر څـه يې پـه مـا ولـيكل خـو....

د کتاب ځانګړنې:

د کتاب نوم: په سترګو کې خبرې
شاعر: فضل هادي (فضليار)
خپرونکی: مومند خپرندویه ټولنه
کمپوزګر: محمدحسيب (انوري)
ډيزاينګر: نجيب الله (نايل)
د پښتې او انځورونو ډيزاين: لمر (ککړکی)
د چاپ زيار: شريف الله (ناصري)
د چاپ شمېر: ۲۰۰۰ ټوکه
د چاپ کال: ۱۳۸۶ لمريز

خبري

دې ډول چې نه يې روايت تېر او تکراري سمبول ګڼلی، او نه يې په فکر د فن ملا ماته کړې، هر خيال ته يې د هنر د ښاپيرو لباس وراغوستی، خو دا فيشن او ارآيش هيڅکله هم پردی نه ښکاري، او نه د چا تقليد دی.

لار يې بېله او ځانګړې ده، له داسې يوه تشخص سره روان دی، چې د پښتون فطرت د رومان پالنې د ستر ذوق استائي کوي:

(د تروو اوبو ماهی) به دومره د چا خوښ نه شي، او نه دغه ترکيب په رومبيو کې خوږ لګي، خو چې کله ورته شاعر په خپل شاعرانه منطق رنګ اميزي ورکوي، او تصوير ترې جوړوي، کټ مټ د (زشت و زيبا) ادبي صنعت تر پولو رسي:

ته د تروو اوبو ماهی يې د جانان انځوره!
تل مې د سترګو په راڼه سمندرګي کې اوسې

او تر دې يې دغه بل انځور لا ښکلی ښکاري، چې ملي احساس يې هم بدرګه کوي:

د يار وصاله ته هم سم د خپلواکۍ غوندې يې
ماته، کې نه ښکارې په سورې د برې کې اوسې

او که د همدغه غزل په يوه بل بيت کې يې د (کم عقلې) خطاب نه وی، نو زما غوندې خوش باورو خلکو به په څه ناڅه ډول د عرفان د وجودي تګلارې لاروی ګاڼه:

نورو نه ولې ستا پوښتنه وکړم وه کم عقلې
ته خو هر وخت ګوره زما پخپل زړګي کې اوسې

د کره کتنې په نيت نه خو د نظرماتي په دود به د دې ښکلې غزل يو بل بيت هم په نښه کړم، چې د جانان خيال پکې له مضر چينجي او سر له وچ لرګي سره تشبيه شوی، چې د شعري توکو له مخې هيڅ ارزښت نه لري، خو څرنګه چې د ښاغلي فضليار له شاعرانه برلاسۍ او لوړ استعداد نه ښکاري، په ډېرې لږې پاملرنې دغه ستونزه حل کولی شي، او ما ورته هغه د چا خبره څکه ورياده کړه، چې ډېره ستاينه يې همدلته بريك نه کړي، پرېده چې نور ښه نوښت رامنځته کړي، او دا الهي (ج) قانون هم دی، چې کاينات يې په يو ځل بشپړ او سالم نه دي را استولي، څکه بيا به زمانه د خلاقيت له جوهره بې برخې شي.

د بل هر لوړ او بااستعداده ويناوال غوندې ښاغلي فضليار د خپل ځانګړي فطرت له مخې مشخص تشبيهات، استعارې او نومونې لري، چې دده تصويرونه يې ګڼلی شو، داسې نه ده، چې د نورو پخوانې او زاړه نوښتونه يې کارولي، چې د شاعرۍ د سقوط نښه وي، همدغه يې ماته يو ادبي بغاوت او يا نوښت ښکاري:

راشه چې خپل کلي کې سندرې درته ووايم
ته په بازارونو کې شغارې د چنار غواړې

***

يو وخت به د دې خاورې شهيدان ټول راژوندي شي
يو وخت به زمونږ سترګې بيا غړېږي دوی ته څنګه

د فضليار شاعرې په مجموعې ډول د انځور په برخه کې له ښکلو تشبيهاتو او استعارو نه سرشاره ده، او زيات وخت دغه تشبيه په تمثيل هم اوړي:

وايي زما مينه به خپل زړګي کې پته ساتې
دا ساده ګله رانه لپه کې درياب غواړي

***

ستا لومړۍ خندا شپېلۍ د اسرافيل وه
يو ځل بيا وخانده شاباس چې ژوندی شم

(په سترګو کې خبرې) غزل ټولګه چې له سره تر پايه وکتل شي، هر ځای پکې فضليار د يوه پښتون او سپېڅلي ګروهمن په توګه ځپاند دی، شاعري يې دومره سپېڅلې ده، چې د تقليد بوی هم نه لري، داسې نه ده لکه څو تنې او يو سر.

په شاعرۍ کې يې ټولنيز ارزښتونه، مقدساتو ته درناوی په لوړه هنري ژبه تر دې حده دی، چې د خپلې ټولنې عکاسي او انځور يې ګڼلی شو. د پتمن ملت تشخص، د ازادۍ جذبه او د يرغلګرو ماتې پکې د يوې حماسې په ډول په ځپو دي.

زه په پای کې دغه ژور فکر په لالوړ خيال ښکلی غواړم، او ګران فضليار ته له لوی خدای (ج) نه د خوشال بابا د (پښتون او د شاعر اسلام علامه اقبال د (مرد کامل) جوړېدو دعا کوم.

په شاعرانه ولولو

ناکار

پوهنتون مېنه

۱۳۸۶/۵/۳۰

د غزل پېغلو ماڼو ورته لوګی کړی

د ستـرګـو شاعـر (فضل هادي فضليـار) په ۱۳۷۹ لمريز لېږديز کال، د ننګرهار په عالي لېسه کې زما د دولسم ټولګي زده کوونکی و. د وطن په حساب مې هم ورسره اړيکې درلودې او د خوږو اخلاقو خو به يې څه نه وايم.

خدای شته چې هاغه مهال يې پر شاعرۍ خبر نه وم خو شعر يې لکه چې پټ ليکه ، ځکه د ډېرو نورو پښتنو په څېر، دده په مالت کې هم دې هنر ته په درنه سترګه نه کتل کېږي. خو اوس پوه شوم چې فضليار لا ډېر پخوا د هنر د کلي په کوڅو کې د غزل وظيفه ټولـه کړې ده.

ما چې دده نوښتګـره، خوږ ژبې او غزلـبوله شاعري وليده، نو حيران شوم چې زما مات او ګوډ قلم به کله دومره توان ولري چې د فضليار غوندې ځلـمي په تانده شاعرۍ هنري او ادبي ليکنه وکـړي.

فضـليار د ځينو نورو ځوانو شاعـرانو په څېر بې دانو بوس نه دي باد کـړي ، او نه يې هم اسمان د خيال په تيګو ويشـتی.

هغه هـر څه ته په خپلـو شـوخـو هـنري سترګـو کتلـي او هماغسې انځورونه يې ترې اخيسـتي. د خيـالي نړۍ د ترخو اوبو په سـيند کې يې لامبـو نه ده وهلـې ، بلکې ځان يې د شعـر د خـواږه اباسين تل ته رسولی او اصيلې ملغلرې يې ترېنه راويستي دي.

د فضلیار شعر اخلاقي، دیني، ټولنیز، پښتني، ملي او حماسي ښېګڼې لري. د نکریزو، سرو شونډو، شنو خالونو، بنګړیو او .... په بازار کې ډېر نه دی ګرځېدلی. هغه هر څه ته د حقیقت په سترګه کتلي او هغه یې د ریالېزم د سروزرو په تله تللي دي.

د فضلیار د نقادۍ ژبه اورونه بلوي ، او لکه د څېړیو د سکروټو غوندې سرې سپرغۍ بادوي. شعر یې د خوشحال خان د حماسو رنګ لري. خوشحال بابا وایي:

څو وانخلي له غلیمه انتقام
مرد نه خوب کا نه خوراک کا نه ارام

د فضلیار لاندې بیتونه وګورئ:

خپلواکي مې د خپل قام راځخه غواړي
له غلیمه انتقام راځخه غواړي
باغي روح مې د بدن قفس کې تنګ دی
د وحشت پر ضد قیام راځخه غواړي
تر پایه....

د شعر ژبه یې ډېره سپېځلې، ساده، روانه او رڼه ده؛ او د نورو ژبو له اغېزه یې د غزل جامې پاکې ساتلي دي.

فضلیار که څه هم د عمر زیات کلونه په کوزه پښتونخوا کې تېر کړي خو د هنر خوله یې په بېلمازه اوبو نه ده کنګال کړې.

شعر یې د بدیع او بیان په هنري او ادبي صنعتونو داسې پسوللی، چې سړی ورته ګوته په غاښ پاتې کېږي. د ښه تکړه انجینر او معمار غوندې یې د تشبیې، استعارې او کنایې ښېنې په خپلو ځایونو لګولي او د غزل رنګینه ماڼۍ یې ورڅخه جوړه کړې ده.

فضليار کشر هلک دی ، خو په غزل کې يې د ډېرو مشرانو پر پلونو پل ايښی ، حيران يم چې دا الهام ورته له کومو غرونو د غزل ښاپېريو راوړی دی. وګورئ ، په لاندې غزل کې د کاظم خان شيدا غوندې ښه پوهېږي خو دار ته په ډېر وياړ روان دی.

کاظم خان شيدا وايي:

هسې نه چې دار محروم په ميدان پرېږدي
که يو سر په تن لرې بلند همته

فضليار صيب هم ورسره مناسبه سيالي کړې ده ، دا وايي:

ښه پرې پوهېږم چې مې سر په لور د دار روان دی
خو بيا هم شکر دی چې ستا د عشق پر لار روان دی
وطنه! ستا مينه کې ځيني له سرونو تېر شول
د ځينو نورو په همدې نوم کاروبار روان دی

زه ورته دا بيتونه ډالی کوم:

داره جنازه مې درنه ونه کړې
ځورند تر قيامته داسې ښه يمه
پاتې که دا زوړ ګرګين له مانه شو
زه به له ميرويس نيکه نه نه يمه

فضليار په پورته غزل کې خپله ايماني او افغاني دنده په خومره برياليتوب سره سرته رسولې ، او هنري ارزښتونه يې خومره خوندي ساتلي دي. خپل سر د وطن له مينې قربانوي او

دار ته په خوشالۍ روانيږي، خو د وطن خرڅوونکو او بې ننګو دلالانو له مخونو څخه پردې پورته کوي او راتلونکي نسل ته يې وريېژني.

زما په اند فضليار د شعر خپل ځانګړی سبک او بېله لار لري ، چې هغه له نورو څخه بېلوي. د هغه د شاعرۍ يو څو ځانګړنو ته په لاندې ډول ګوته نيسم:

د فضليار له شعر نه معلوميږي چې د افغانستان د نورو سيمو لهجې او ګړدودونه يې زده دي ، او په بېلا بېلو پښتنو سيمو کې راته بلد ښکاري.

نور سختې دلته شپې شوې له دې کلي کډه ورم
ترخې د ژوند شيبې شوې له دې کلي کډه ورم
د ژېو ګلالۍ خبرې سپېرې شوې فضلياره
شروع پکې نشې شوې له دې کلي کډه ورم

په پورتني بيت کې د (ژبې) يا د جمعې په بڼه د (ژېو) کليمه د هېواد په جنوبي سيمو (پکتيا ، پکتيکا او خوست) کې مروجه ده.
ده کمال کړی چې د نورو لهجو رواجولو ته يې هم پام کړی او خپل غزل يې پرې رنګين کړی دی. په لاندې غزل کې يې کندهارۍ لهجې ته پام وکړئ:

کندهاري ياران چې کله راپه زړه سي بارا
په هغه دم مې نو زړګی ذره ذره سي بارا
ژبه مې ګونګه سي بيخي غزل ويلای نسم
خو چې تا وويني غزلې راشېوه سي بارا
ترپايه....

همدارنګه په لاندې غزل کې يې د کوزې پښتونخوا د پښتنو لهجه راخيستې ده:

هر وخت په کې ملګرو شور ماشور غونته کې دی
دا زړه مې بس د څو شوخانو کور غونته کې دی
سهار نه تر ماښامه مې په ژبه ستا نامه وي
هر لفظ يې په ايمان د ټنګ ټکور غونته کې دی
تر پايه...

همدارنګه د فضليار بله ښه برلاسي په شعر کې داده ، چې مهمل الفاظ يې په ډېرو مناسبو کليمو پسې ترلي او د خپل غزل مقام يې پرې لوړ کړی:

نه ښکلي ملي، نه مې څوک تنکي منکي خوښېږي
خو بيا مې هم دا يو او نيم چتې پتې خوښېږي
نظم چتيات ګڼي ازاد شعر ته اور اچوي
د فضليار خو غزلبوله شاعري خوښېږي

د فضليار کمال ته ځير شئ ، چې څنګه ښه يې له (تنکي) سره د (منکي) او له (چتې) سره د (پتې) مهملې کليمې راوړې دي.
د فضليار صيب د شعر بله ځانګړنه چې د هغه شعر له نورو ځوانانو څخه بيلوي ، داده چې هغه په سياسي مسايلو کې ادبي نزاکتونه مراعتوي ، لکه د نورو غوندې کنځلې نه کوي بلکې د واقعتونو له مخه د کنايو او استعارو په ژبه حجابونه پورته کوي.

تاسو يې لاندې بيتونه وګورئ، چې په څومره ادبي نزاکت سره د ګاونډيو هېوادونو په اوږو د احسان درون پېټی ږدي او د شوروي تګ لورې ورته څرګندوي. دغه راز د جهاد په اتلانو غږ کوي چې که له روس نه مو مخ راړولی نه وی، نو کفري لمن به يې له نړۍ څخه نوره هم ټوله شوې وه:

دا خـــلك دې مـونـــږ تـــه دُعـاګانـــې کـــړي
مونـــږ کــــه نـــه وای روس تـــر هندوستانـــه تـــه
ولــــې دې افـغـانـــــه دومــــــره ژر پرېـــښـــود
ســـــتا دوښـمـــــن روان و لـــــه جهانـــــه تـــــه

دا چې فضلـيـار په يوه علـمي او ديني چـرګـې را لــوی شـــوی، پلار او ترونه يې ديني عـالـمان او نيـکـه خـو يې د طـالـبـانو او ملايانو جـرنـيـل و. نو ځکه يې په غزلـو کې ډېر مذهبي څرکونه هم ليدل کېږي.
تـاســـو وګـــورئ چې په لانـدينـيـو بـيـتـونو کې يې څـــومـــره لـــوړ ديـنـي مـفـاهـيـم په ډېرو لــــنډو او سـاده ټکـــو کې بيـان کـــړي دي:

زړه! څــــه چــــې دې خوښــــه وي کــــوه يــــې خـــو
پــــام کـــــوه چــــې رب درڅخـــــه هيــــر نـــشي

فضلـيـار زړه ته د هر څه د کولو اجازه ورکـوي خـو يـواځـې يو شرط پرې ږدي ، چې خـدای به نه هـيروې. دده کمال دادی چې همـدا يـو شـرط دومره جامع شرط دی چې له امله يې سړی له هر ناوړه کاره ژغورل کېدای شي. ځکه چې الله د چا په ياد وي نو هېڅکله به بې لارې نشي.

همدارنګه لاندې بیتونه یې وګورئ:

پرته له تقوا پرته له دین څخه
څوک وایي چې ژوند لکه زقوم نه دی

***

هغوی ژوندي دي هغوی ژوند او مینه دواړه کوي
د خدای په لاره کې مړه شوي مونږ ته مړه نه ښکاري
او داسې نور.

همدارنګه د فضلیار له شعر نه د هېواد د ابادۍ ، ملي ازادۍ ، سولې او ارامۍ ورېمې راولاړېږي ، هېوادوالو ته د ښه او نوی ژوند زیری ورکوي ، نهیلي په کې ډېره نه ترسترګو کېږي ، له ټوپک او جنګ څخه کرکه کوي او پر ځای یې د کتاب ، قلم او پښتني حجاب سره مینه لري :

فضل د خدای دی د ټوپک پر ځای ګلاب غواړي اوس
چا چې به کلي ورانول هغوی کتاب غواړي اوس
دده د لاسه مو د مړه نیکه هډوکي خرځ کړل
خدازده چې نور راځخه څه شی انقلاب غواړي اوس
ترپایه....

هغه د همدې غزل په پای کې خپل یو خصوصیت او ځانګړتیا ته اشاره کوي او وایي:

نور دې د سترګو او ښځو په ژبو نه پوهېږي
د فضلیار زړه درنه تکه سپین څواب غواړي اوس

ریښتیا ده چې فضلیار سپیني او زړه وري خبري کوي ، او له نورو څخه د هغوی د کړنو سپین حساب غواړي. په غزل او ورځیني ژوندکې له هیچا څخه نه ویریږي ، د رحمان بابا غوندي نه د چا بې ځایه غندنه کوي او نه هم بې ځایه ستاینه.

ما چې دده جرئت، استعداد، هنري شوخۍ او خوږو اخلاقو ته سوچ کړی، نو دا غزل مې په ذهن راوربدلې ، چې دلته یې فضلیار صیب ته ډالۍ کوم:

نه پېچومي کې تم شوی نه په ځوږ
دا د هسکو غرو د سپینو واورو چېړ
هره چیغه یې ږلی د پشه کال ده
چې باران ورسره مل شي جوړ کړي خوږ
غاړکی یې د غزل ناوې ته راوړه
ملغلرو نه یې جوړ دی هر یو لړ
په قلم او ځلمیتوب یې برکت شه
راته ښکاري د پامیر له غره نه لوړ
نندراه یې چې په سپینه ږیره وکړه
یارمحمد یې د ستایلو بولي وړ

زه خپله لیکنه رانغاړم او د فضلیار صیب د شاعرۍ په هکله دومره وایم، چې هغه واقعاً خوندوره، ساده او ښکلې پښتنه شاعري کړې ده. زه یې په دواړه مخه ښکلوم او د راتلونکي نسل د ویاړ هنري شمله یې ګڼم.

په اشعارو کې یې بې ځایه ، شډل او بازاري لُغتونه نه دي راوړي. غزل یې د پښتو ادب لپاره غتېه پانګه ده. د ریالېزم په رڼه لار یې قدمونه اخیستي او د خپلو همزولو نه یې د غزل لاره

بېلـه کـړې ده. لـه ښـاره وتـی خـو نـرخ يې نـه دی پرېښـی، د قـافـيـو خـونـد او د شعـر طـول او عـرض ورنـه نـه دی خـراب شـوی. زه ورباندې ويـاړم ، مـور و پـلار او ټـولـو پښـتـنـو تـه يې مـبـارکـي وايـم.

بې عـيـبـه يـواځـې الله دی ، انسـان کـه هـر څـومـره پـيـاوړی او تکـړه شي بيا هـم نـيـمګـړتـيـا لـري ، داسې بـه د ده پـه شعـر کـې هـم نـيـمګـړتـيـاوې يې. خـو فضليـار خپـلـو نـيـمګـړتـيـاو تـه هـم پـاخـه او هنري رنګونه ورکړي.

زه پـه پـای کـې دده تـانـدې هـنـري څـوانـۍ تـه د دُعـا لاسـونـه لـپـه کـوم او پـه لاندې ډالـۍ يې لمـانځـم:

د پګړۍ بـلا دې واخلـم د شـملې دې را پـه سـر شـه
خدای دې وساتـه لـه سترګو غليمـان دې لـه نظـر شـه
لـه سـپين ږيرو نـه يې وروستـه،هلکان دې نيـوی نـشي
د غـزل تـوره تـېره کـړه لـر خـه نـور هـم زرور شـه
سـپوږمۍ ونيسـه لـه لاسـه ستوري ټول پـه خـوب ويـده کـړه
د غزلـو لمـر دې خـور پـه پـښـتـونـخوا کـې لـروبـر شـه
خدای دې دواړه پـه جنـت کـړي کـوچی داسـې درتـه وايـي
فـضـلـيـاره دا کـتـاب دې مـور او پـلار تـه بختـور شـه

پـه پښـتـنـه مـيـنـه

استاد يـار محمد (کـوچی)

د کـوچـيـانـو کلـی، قـصـبـه، جلال ابـاد

د فضليار پېژندنه

فضل هادي فضليار د منځني قد ، سپين رنګ او له خندا ډکې خبرې لرونکی تنکی ځوان دی؛ چې له ننه درويشت کاله وړاندې يې د محترم مولوي عبدالعزيز په کورنۍ کې نړۍ ته سترګې پرانستې دي.

ځرنګه چې هغه د سره رود د نوموتي عالم مولوي علي احمد (چې په جرنيل صيب مشهور و) لمسی دی، او د يوې ديني او مذهبي کورنۍ پورې تړاو لري؛ نو د ښو او بدو له پېژندو سره سم يې ديني زده کړې پيل کړې. فضليار د وخت په تېرېدو سره ځان له جوماته ښوونځي ته ورسوو ، د ننګرهار له عالي لېسې فارغ شو او د کابل د پوليسو اکاډمۍ جنايي څانګې ته لاړ.

فضليار خپلې ښوونيزې هڅې نورې هم ګړندۍ کړې، د ننګرهار پوهنتون تر انګړه ورسېد؛ او اوس د همدې پوهنتون د انجينرۍ پوهنځي د پنځم کال زده کړی (محصل) دی.

فضليار هغه د چا خبره ژوندۍ مرۍ ده، د لوړو زده کړو ترڅنګ په فرهنګي برخه کې هم ډېر فعال دی او د خپلې ژبې سره د بې کچې مينې له امله د فرهنګي ډګر په سرلارو کې راځي.

د فضليار لومړنۍ غزل ټولګه

هغه مخکې د مینې مجلې د کتونکې ډلې غړی او تر ځنګ یې د پژواک خبري اژانس پري لانس ژورنالست و. خو اوس مهال د نړۍ مجلې مسئول مدیر او د ځوان کلتوري خوځښت د علمي او خپرنیزې څانګې مشر دی. دغه راز د یو شمېر نورو خپرونو سره قلمي همکاري هم لري.

فضلیار د خپلې شاعرۍ په څېر ډېر خوږ او د نرم خوی څښتن دی. ډېرې خبرې نه کوي ، او بې ځایه کړتې پړتې یې نه خوښېږي.خو د ځینو ملګرو په اند د مینه ناک طبیعت ترڅنګ ډېر شوخ هم دی ، او یو شمېر یاران یې له شوخۍ څخه سر ټکوي.

په هر حال د هغه خوځنده قلم او ګړندۍ فرهنګي هڅې د ستاینې وړ دي. زه ورته ددې غزلتولګې د چاپ مبارکي وایم او خپله لیکنه د حمزه بابا په دې بیت پای ته رسوم چې وایي:

خدای دې مین ډېر کړي چې ښېرې کوي
ماته خو نور چل د دُعـــا نه راځي

نصیراحمد ښاد
د ځوان کلتوري خوځښت مشر

فضل د خدای دی د ټوپک پر ځای ګلاب غواړي اوس
چا چې به کلي ورانول هغوی کتاب غواړي اوس

وایي زما مینه به خپل زړګي کې پټه ساتې
دا ساده ګله رانه لپه کې دریاب غواړي اوس

چې خپل عزت ، قدر او پت یې په کې ولیدلو
په اروپا کې ګوره پېغلې نور حجاب غواړي اوس

اول یې ویل راځه لیلام یم په تاوان یم یاره
د هرې خولې د هرې غېږ رانه حساب غواړي اوس

دده د لاسه مو د مړه نیکه هډوکي خرخ کړل
خدازده چې نور راڅخه څه شی انقلاب غواړي اوس

هغه بې عقله چې له تانه یې ځان ښکلی ګاڼه
دادی راغلی دی، مافي هغه ګلاب غواړي اوس

نور دې د سترګو او ښو په ژبو نه پوهیږي
د فضلیار زړه درنه تکه سپین ځواب غواړي اوس

کاش په هر اشنا مې ګران لکه ماشوم شم
کاش د هر دښمن پر سر لکه اتوم شم

د دې خپل زړګي په زړه کې به مې اوسم
کاش جانانه دومره خوږ لکه ستا نوم شم

غواړم ستا په شان پري ځان ته واده کړم
غواړم سم د کوه قاف د پاچا زوم شم

پولادي زړه مې پوښتنه درنه کاندي
چې دا ولې ستا په مخ کې لکه موم شم؟

ځان ظالم او کبرجن راته ښکاريږي
خو چې ستا کبر راياد شي ، نو مظلوم شم

پر سينه دې سپين که تور ټيکرى خوښيږي؟
راته وايه چې په دې دواړو کې کوم شم؟

فضلياره خير که اوس ورته هيڅ ښکارم
خو که وخت راغلى نو بيا به ورمعلوم شم

د وخت نادودو ناکردو کې به ترکله اوسي
نور به مې روح او جسد دواړه يو تر بله اوسي

ستا ټول غمونه چې هر يو يې لکه غره غوندې دی
زما د زړه کونج کې ځائيږي بل ځای څله اوسي

تر څو چې هاغه پورې غره کې خونخور باز اوسيږي
د سولې شنه کوتره دې کلي کې کله اوسي

خدايه! د هر مين برخليک د هاغه باغ په څير کړې
چې د نري چنار تر څنګ پکې شنه وله اوسي

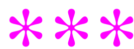
رب دې زمونږ د چم پر ښکلو باندې ورحميږي
د ښکلاګانو قاتلان بيا ډله ډله اوسي

ته بې وفا د فضليار له زړه چې لاړې نو څه؟
هاغه ده هلته پر هماغه ځای اوس بله اوسي

د ساينس او ټکنالوژۍ اسلامي پوهنتون

د مصطفی سالك پر لیکه

پوهېږې اوس مې څنګه بې له تانه زندګي ده ؟
جانانه! وه جانانه! بلا ګرانه زندګي ده

د سترګو له یو رپ سره یې څو کسو نه واخلي
ددې وطن د خلکو څه ارزانه زندګي ده

پښتون یې چې ونه ګڼې کوم بل څه ورته وایه
د چا چې بې حجرې او بې اذانه زندګي ده

چې یار یې وي ، کوکنار یې وي او رحم پر خوارانو
د داسې خلکو بالکل بې ارمانه زندګي ده

بې مینې ، بې لـتانه ، بې لــه یاده دې جــانانه
بې عقلـه او بې روحــه بې وجـدانه زندګي ده

چې نه پکې عزت وي ، نه غـیرت او نه مـــېړانه
هغــه ګـورئ ملګـــرو بې ایمــانه زندګي ده

سره له دې چې ډکـه ده له رنځـه فضلیاره
خــو بیا هـم ګــوره مینه څه کامرانه زندګي ده

داسې خو نه ده چې تنها مې په زړګي کې اوسې
ته په ګلاب ، ته په شفق ، ته په سپرلي کې اوسې

ته د تروو اوبو ماهی يې د جانان انځوره !
تل مې د سترګو په راڼه سمندرګي کې اوسې

زړګيه! ټوله ورځ کې يو سات هم په خپل ځای نه يې
بس همېشه د يار د غاړې په ځونډې کې اوسې

د جانان خيال، مضر چينجيه! پام چې مات يې نه کړې
څومره بې پامه مې د سر په وچ لرګي کې اوسې

د يار وصاله! ته هم سم د خپلواکۍ غوندې يې
ماته کې نه ښکارې په سيوري د بري کې اوسې

نورو نه ولې ستا پوښتنه وکړم وه کم عقلې!
ته خو هر وخت ګوره زما په خپل زړګي کې اوسې

اوره ! د ټولو عاشقانو کې دې وخت تېر کړی؟
کنه تنها د **فضليار** په اسوېلي کې اوسې

ته رانه واخلې د فرېب او دا د چل ملګري
خاونده راکړې په زړه سپين لکه ململ ملګري

والله پر ما باندې خو زور د رقيب نه رسېدو
زما خلاف ورسره يو شول زما خپل ملګري

ستا له نظره ولې پټ ګرځي پوهېږې په دې؟
زما زړګی همېشه ځان ساتي له غل ملګري

که امريکا ، روسيه او چين خپلو کې هر څنګه وي
زمونږ خلاف ګورئ بيا ټول دي يو د بل ملګري

د ازاد شعر غوندې کاږه واږه مې نه خوښيږي
غواړم خواږه او په لار سم لکه غزل ملګري

د دولسم ، لسم او اووم ياران به څنګه هېر کړي
د فضليار چې اوس هم ياد دي د اول ملګري

ټول خوی او خواص دې بس همدا ښه دي بدل مه شه
نیت د بل ملګري دې هیڅکله درته غل مه شه

زلفې ، شونډې ، زنه او دا سره سره اننګي دواړه
ټول دې ګل او ګل شه، خو په سترګو کې دې ګل مه شه

زړه دې لېونی ښه دی چې لیکې لېونۍ غزل
عقل دې الله وساته عقل دې پاګل مه شه

څه چې دې په زړه کې وي پوره دې ارمانونه شه
هر څه دې خدای درکاندي، خو را درته اجل مه شه

نظم، بګتۍ او نور د دوی په څېر شعرونه دې
شي دې ، پروا نه کوي خو خاورې دې غزل مه شه

دا دُعا په نیمه شپه کې شوي فضلیار ته ده
ده هم پرې آمیین کړی چې توري دې خجل مه شه

بس یو ارمان له خدایه غواړي بل ارمان نه لري
زړه مې جانان له خدایه غواړي بل ارمان نه لري

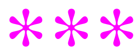
د خلکو مینځ کې جنګ، جګړې او په اخر کې جرګه
دا ملکان له خدایه غواړي بل ارمان نه لري

دا جینکۍ چې په لمانځه کې دُعاګانې کوي
دوی هلکان له خدایه غواړي بل ارمان نه لري

چې ډک له میني محبت نه وي بس هر یو شاعر
داسې جهان له خدایه غواړي بل ارمان نه لري

فضلیار تل یو پرمختللی او سوکاله غوندې
افغانستان له خدایه غواړي بل ارمان نه لري

راشه د ګل غوندې سپرلي غوندې بشر درښیم
ځان ته دې وګوره بس دغه شان نفر درښیم

د زلفو ورېځو کې یې پټې ساته که روغ مې غواړې
دا لمرین مخ دا د مېن د مرګ خطر درښیم

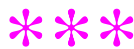
عجب مقتول دی، خپل قاتل لکه ایمان پرې ګران دی
مړې! خو خپل زړه او دا ستا مړاوی نظر درښیم

په هغې ژمنې دې بلا مازیګرې واوښتل
تا چې ویل همدا راتلونکی مازیګر درښیم

باور مې نشي چې له تور غره نه دې کم وي ګرانې!
ستا په سینه کې دا د تورو تیږو غر درښیم

ته یې خوښېږې ((لمر)) په تا باندې مین دی ګلې!
دا چې دا ځمکه باندې ګرځي دغه لمر درښیم

دا امکان شته چې د دُښمن لاسونه ښکل شي رانه
د چا لپاره به سرکوزی هم اتل شي رانه

تا به خوشحال ساتم که ته چېرته خفه شوې رانه
کېدای شي یاره چې د ژوند ډېوه مې ګل شي رانه

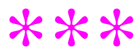
افغانستان په څېر ویجاړ زړه مې په دې سوچ کې دی
چې ګاونډي لېوان به منعه په څه چل شي رانه

کله چې لست د ګلو لیکمه ، نو نه پوهېږم
چې ستا نامه ولې په ټولو کې اول شي رانه

جانانه! ستا راخپلول خو دومره سخت کار نه دی
خیر که په دې عمل پردي دغه ټول خپل شي رانه

هغه خبره دې رېښتیا شوه چې ویل به دې تل
له خپله لاسه به (فضل) غریب پاګل شي رانه

په زوره کور پرې جوړوي څه ستمګره ده يار
يو څوک مې زړه کې لاس وهي لکه کوډګره ده يار

اوس تر کورونو رسېدلې په دېرو کې کېږي
زمونږ د مينې کيسه تېره تر ګودره ده يار

زما د زړه باغي مرغه چې يې تابع کړ ځان ته
دا د ظالم لور ګوره څومره زوروره ده يار

طبيبه ! يار هېرول څه مانا خپل ځان کړمه هېر؟
زما له واکه څخه دا بهر خبره ده يار

پام چې د شپې مخکې څه ورانه خبر ونه کړې
چې همدا اوس راکوزه شوې له ممبره ده یار

چتې غوسه يې زړه ! په ما کې څه ګناه خو نشته
په نه خبره رانه هسې مروره ده یار

انجینری غوندې خو وخت د فضلیار نه نیسي
غزل لیکل خو د یوې شیبې خبره ده یار

شکرهار پوهنتون

الله خبر چې هر سړی پسخېږي دوی ته څنګه
دا زړونه له سینې نه ورکولېږي دوی ته څنګه

دا ښکلي د اسمان خو مونږ ته ستورو غوندې ښکاري
چې ښکلي ددې ځمکې به ښکارېږي دوی ته څنګه

مشرانو خو خپل زړونه په دې خلکو ښه تش کړي
ډک زړونه ددې خلکو به خوښېږي دوی ته څنګه

دا مستې جینکۍ چې یو پر لاس کړي نو دوه مات کړي
بنګړو نه مړوندونه به ډکېږي دوی ته څنګه

یو وخت به ددې خاورې شهیدان ټول راژوندي شي
یو وخت به زمونږ سترګې بیا غړېږي دوی ته څنګه

دا خلک فضلیار غوندې مینو ته حیران دي
چې شوخې به په زړونو کې منجېږي دوی ته څنګه

ښه پرې پوهېږم چې مې سر په لور د دار روان دی
خو بیا هم شکر دی چې ستا دعشق پر لار روان دی

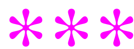
وطنه! ستا مینه کې ځیني له سرونو تېر شول
د ځینو نورو په همدې نوم کاروبار روان دی

ثنګه به ووینې ښه ورځ زمونږ غټ خیتمي مشران
چې وریسې د مظلومانو لوی ازار روان دی

اوس د پیسو له شماره وتې ده خبره نوره
اوس د موټرو او کورونو دلته شمار روان دی

لکه چې بیا یې اوربدلې د چا مسته غزل
فضلیار ګوره پر لار هغسې خُمار روان دی

تر اوسه زړونه د اغیارو لا ساړه نه ښکاري
لا مې د زړه په غوښو دوی راته ماړه نه ښکاري

هغوی ژوندي دي هغوی ژوند او مینه دواړه کوي
د خدای په لاره کې مړه شوي مونږ ته مړه نه ښکاري

اوس خو مې دادی له سینې څخه غټ شی ورک شوی
اوس دې هم تا ته مړه کاته لکه چې غله نه ښکاري

پام کوه بیا دې په سینه چې لونګ ځوړند نه کړې
د پاچاهۍ پر تخت مې ماته بل څه ښه نه ښکاري

لکه لیوه وهي ټوپونه هر یو ښکلي پسې
دا په سینه کې مې پروت شی خو ماته زړه نه ښکاري

خدای خبر ولې فضلیاره په تا څه شوي دي
اوس دې بریتونه د پخوا په څېر کاږه نه ښکاري

نه ښکلي ملي ، نه مې څوک تنکي منکي خوښیږي
خو بیا مې هم دا یو او نیم چتي پټي خوښیږي

هغه یاري نه ده چې څوک پکې ونه ځوریږي
ما ځوروه زما یارۍ کې اسویلي خوښیږي

څوک احمدزي،څوک ستانکزي ، څوک خوګیاڼي خوښوي
زما په ټولو پښتنو کې اپریدي خوښیږي

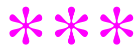
له مجبورۍ او احتیاجې څخه امان غواړمه
خو خپل جانان ته مې زارۍ او مجبوري خوښیږي

زه به دې غم اخلمه ، درد اخلم ، بلا اخلمه
سپینه خولګۍ خو دې اشنا د هر سړي خوښیږي

نظم چتیات ګڼي ، ازاد شعر ته اور اچوي
د فضلیار خو غزلبوله شاعري خوښیږي

د فضلیار لومړنی غزل ټولګه

تا هـــېرولـــی نشـــم ګـــرانـــه تـــا بـــه لا يـــادوم
روح بـــه ســـــتايـمـــه ، ضـــرور بـــه خـــپلـــه ســـا يـــادوم

مخکې ډېر ښه وم چې وزګار به شوم رايادہ به شوې
اوس چـې تـسـپې اړوم پام مـې شـي چې تا يادوم

خلکـو تـه ناســت يـم لـه سـهـاره تـر ماښـامـه پـورې
ورتـه لـګـــيـا يم نـور نـو څـه خـــو ســتـا جـــفـا يـادوم

په ژوند خـو ســتـا هـېـرول بـالـکل ده ناشـــوني خـــبر
لـه مـــرګـــه پـــس بـــه هـــم پـه ژبـه مـســيـحـا يـادوم

ستـا د يـوې خـولـې شـکـرانـه کې زه يـوه شـپـه ټـولـه
څـادر پـه ســر کـړم د جـومـات کـونـج کـې الله يـادوم

تـا فضـلـيـار تـه مې هـم خـوله او هـم څـپـېړه درکـړه
تـــه راتـــه هــــاغــــه يـــادوه او زه بـــه دا يــــادوم

سترګې خو نه دي ، تباهي ده ، بربادي د خلکـو
د غـنم لـو غونډې پرې يار زړونه ريبي د خلکـو

يوه پوښتنه مې په زړه کې ده ريښتيا به وايې
دا چې منګي دې ډېر مات کړي که زړګي د خلکو؟

دا څني څني چاپلـوسي لکه هـنر غـونډې وي
دا څني څني خو چتهي څپلــۍ څتهي د خلکو

منم چې (مسته) يې خو پام ګراني چې سهوه نشي
هغه (حيا) ده چې زړګي همېشه وړي د خلکو

لګــيا دي غــاړو کې يې هــار د غـلامۍ اچـوي
خـو په وينا کـې ستايي دغـه ازادۍ د خلـکـو

زمـونږ په چم کې خو د هـر چا تکه زېړ اوښـتي
خدازده په څه وي داسې تـک سـره انتګي د خلکو

هيـڅ پروا نه کړي فضـلـياره که يې وخت ګڼي سپک
خيـر دی رسـېږي تر خالـقه اسـويلي د خلـکـو

ما که قلندر غواړې او ما که تل خُمار غواړې
ما که بې پروا له نړۍ، ما که تل هوښیار غواړې

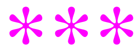
ای د جانان یاده ! نو یوائې به مې نه پرېږدې
راشه ، که مې چېرته د غزل سپه سالار غواړې

افرین افغان ځوانه! همدا د وطن مینه ده؟
خپل وطن ویجاړ پرېږدې، پردي وطن کې کار غواړې

راشه چې خپل کلي کې سندرې درته ووایم
ته په بازارونو کې شغارې د چنار غواړې

بس کړه فضلیاره کوم بل څه خو هم ترې وغواړه
څو پورې به خدای نه دُعاګانو کې یو یار غواړې

ان تر سهاره ستا له یاد او اداګانو سره
لګیا یم ټوله شپه لوبېږم له دېوانو سره

د کلي پېغلو په ګودر کې څنګه پرېکړه وکړه؟
چې دوی به څه کوي له خپلو لېونیانو سره

د رقیبانو تور مخونه او کوڅې د کابل؟
ښکلې جنت کله ښاییږي له کارغانو سره

رقیبه! تا خو ګیدړانو کې هم نه شماري څوک
خو ګوره مونږه جنګېدلي یو لېوانو سره

وېل یې زما دې دا ښکاري سترګې نور نه دې پکار
د مین سترګې ښې ښکارېږي ژړاګانو سره

چې په ژړا مې ورته سرې کړې نو شین سترګې ویل
خدازده که سوله حزبیان وکړي پرچمیانو سره

کابل-منځنی طب

غومبورې دې زما د وینې وېش باندې لګیا شول
دې کار ته نن دوه غټې بلاګان سره سلا شول

جرګې د معشوقو له خدایه سپین او سور رنګ وغوښت
د زېړ رنګ په ټاکنه عاشقان سره سلا شول

یو څوک له کوه قاف نه راشي وایي مبارک شه
له تا سره خپلوۍ ته ښاپېریان سره سلا شول

الله ! دغه خواره واره پر یو مشر راټول کړې
دارلو ته یې بیا د غرو لېوان سره سلا شول

بانه دې یاره پوه کړه چې لږ رحم نه کار واخلي
ایستلو ته زما د زړه د کان سره سلا شول

پوښتنه ترېنه وشوه چې په ژوند قیامت دی څه شی؟
ځواب ته یې مین ټول په ((هجران)) سره سلا شول

سبا به فضلیار لکه منصور غوندې په دار کړي
په دې پرېکړه نن واړه ملایان سره سلا شول

پوره پوره يقين لرم تاثير باندې د زلفو
ترلې بند په بند يمه زنځير باندې د زلفو

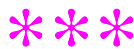
دا څو شپې خوب کې ګورم پکې اوږمه را اوږم
اه شېخه ! ژر مې پوه کړه په تعبير باندې د زلفو

مال دومره مهم نه دی د ځان وير څه پروا نه کړي
اخته دې نه کړي خدای هيڅوک په وير باندې د زلفو

ناصحه ! تا يې هم لکه چې خوند وليد که څنګه
بيخي نن نه مړېږې په تفسير باندې د زلفو

د هر زړه يو ځای خوښ وي خو زړګی د فضليار بيا
همېش اوسېدل غواړي پر کشمير باندې د زلفو

خالق دې د ښکلا له بامه وغورځوه مړه شي
د کبر او غرور له تخته لاندې راچپه شي

زړګی بېچاره دلته په ټوپونو شي خیر غواړي
چې کله ته په بر سر د کوځې کې راښکاره شي

کابله! کور د هیلو شې چې نوی مشر راشي
خو څو شپې وروسته بېرته بیا د هیلو هدیره شي

خفه جانانه بیا به هسې وخت کله رانشي؟
چې نورو نه رامنده کړې پر ما خوره وره شي

ډېر زړونه دې سوري کړل خو په تاهیخ هم ونشول
په زړه باندې ډبریني کاش په زړه لکه ښیښه شي

چې ستړی فضلیار غېږ کې ارام او بیا ویده کړې
الله خبر که دومره مهربانه لکه شپه شي.

واړوه نور خاورې د هغې شپې پر کیسو باندې
زه شوم په زاریو سترې ته شوې پر نخرو باندې

زړه ! حال به یې ستا غوندې وي مړ به له شوګیره شي
څوک چې اعتبار کوي د ښکلو پر وعدو باندې

هر څه چې کوڅه کې وکړو هیچا ته حال نه وایې
دغه اعتبار لرو د اوړي پر غرمو باندې

ناستې وي کرارې کور کې هر څه نه بې غمه دوی
دا ظلم که رحم دی پر پېغلو پښتنو باندې؟

اوس یې چې کوڅه کې فضلیاره بې دیدنه یې
هسې ژړېدلې په سفر کې پر شپو شپو باندې

د کمین صیب پر پل

تر څــو به په چـل ول باندې قــدم راســره ږدي
لاســـونه به په دروغــــو پــه قســـم راســـره ږدي

چې زه دي شرابي کړم ته خو هـم ځان لـږ خُمار کـه
ضـــرور بــه دا ځـل شـــونډې په چـلـم راسـره ږدي

کـه غـــواړې يې نـو زه خــو يې تنهــا غـــږوی نـشـم
ربــاب بــانـدې بــه څـــو ګـــوتې تـه هــم راســـره ږدي

ماښام خو دي بانو باندې کړ تېر، اوس نيمه شپه کې
وعـده د يـوې خـولـې په ســپـېده دم راســـره ږدي

چې مــاتـه دې په خپلې سينې ځای راکړ نو ګــوره
يـو څــو پـيـالـــې د بـنـګــو بـه نـو هـم راســره ږدي

زمـا پــر نــازک تن بـه فـضـليـاره غـرض نه کـړي
بــس يــو بــه دغــه قــول ښـــه مـحـکـم راســـره ږدي

د زړه په تل کې مېشته کېږي بل ځای نه اوسېږي
مینه په وینه کې ګډېږي بل ځای نه اوسېږي

نوره یې مخه د سپېرو خاورو په لوري واوړي
څوک چې له یار نه جلا کېږي بل ځای نه اوسېږي

جانانه! تا نه دې غمونو کې وفا ډېره ده
هغوی له نورو نه شرمېږي بل ځای نه اوسېږي

له ټول بدن نه شوې راټولې د دردونو څپې
د زړګي لور ته راستنېږي بل ځای نه اوسېږي

که د ویجاړ وطن غمونه دې په کار وي نو ټول
د فضلیار زړه کې اوسېږي بل ځای نه اوسېږي

هریپور

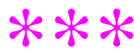
دلـتـه ګـوزاره شـوه لـه تـور فکـرو سره سـخته نـور
ښکليه ! کـه زمـا منې لـه دې کلـي نه تـښتـه نـور

غوارې چې زما له خولې د خپل حُسن صفت واورې؟
پرېږده دا د وخت نادودې مه راڅخه پوښـتـه نـور

بې د لـمر د وړانګو به لمرګليه! ژوندی پاتې شې؟
دلـته شـوه د ښکلو قحطي، زړه حسـن پرسـتـه نـور

ولـې فضـلـيار باندې چـپه مېچـنې ګـرځـوې
خدای ته ګوره راشه له دې کاره تېـر شه وخته نور

نور سختې دلته شپې شوې، لـه دې کلي کـډه وړم
ترخې د ژوند شېبې شوې، لـه دې کلي کـډه وړم

د مينې سمندر يم په لمبو کې مې ژوند خوښ دی
چې مړې په کې لمبې شوې، له دې کلي کډه وړم

چې ظلم پکې ځای دی اوس نيولی د جرګو
چې شاړې يې دېرې شوې، له دې کلي کډه وړم

نه غره کې کېږدۍ ښکاري، نه په کلي کې ګودر
هر لور ته هديرې شوې، له دې کلي کډه وړم

بدرنګ غوندې مخلوق ورته له بل ځای راروان دی
ترې کډه ښايستې شوې، له دې کلي کډه وړم

د ژړو ګلالۍ خبرې سپېرې شوې فضلياره
شروع پکې نشې شوې، له دې کلي کډه وړم

لږ خو مې زړه دمه دمه کړه بیا که ځې هم نو خیر
یو وار خو سترګې راښکاره کړه بیا که ځې هم نو خیر

یا مې ټپي ټپي زړګي ته شه پټۍ او ملهم
یا یې نور هم تغمه کړه بیا که ځې هم نو خیر

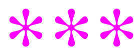
دا د چینار په شانتې دنګه بنګه ونه خو دې
لږ تاو راتاو، کړه وړه کړه بیا که ځې هم نو خیر

ګېډۍ د زلفو دې له ځان سره همداسې مه وړه
ښه یې پر ما خوره وره کړه بیا که ځې هم نو خیر

په خوله که بله وعده نه راکوې خیر دی ګرانه
لږ یې په سترګو نوشته کړه بیا که ځې هم نو خیر

راشه دلبره فضلیار دې ډېر نهیلی ښکاري
لږ یې پخلا، لږ یې ډاډه کړه بیا که ځې هم نو خیر

تنکي تنکي ګلان په سپېره خاوره کې پرېږدي
دا ولې لارویان دې نیمه لاره کې پرېږدي

منم چې د اساني ورځې ښه مېړنی یار یې
خو دریغه سړی ډېر ژر بیا په ګرانه کې پرېږدي

ای وخته! چې راځې خلک پر ځان باندې رامات کړې
چې ځې نو زنځیرونه یې په غاړه کې پرېږدي

ښکاري چې کله ښکار وکړي نو ځان سره یې یوسي
خو ته بیا سوري زړونه لویه لاره کې پرېږدي

راځې خو په نامه د پسرلي مګر افسوس چې
اغزي بیا د زړګي په دښته شاړه کې پرېږدي

ښکارېږي فضلیاره چې یې زړه دی درخورین کړی
د خپل ژوندون کیسه چې نیمه ژباړه کې پرېږدي

هره شپه راځي په خوب کې په خندا تا راپه یاد کړي
څه ساده او کلیواله شان ښکلا تا راپه یاد کړي

که د ورځې ستا خونخور یاد له رنځور زړه نه بهر کړم
تور ماښام راته بلا شي سپوږمۍ بیا تا راپه یاد کړي

نا آرام زړونه چې واړه د آرام غېږه کې نغاړي
دا زړه سوانده نیمه شپه خو ماته لا تا راپه یاد کړي

منظره یې چې ما ستا په تورو څڼو کې لیدلې
اوس نو هر یو سنځل ګل جلا جلا تا راپه یاد کړي

فضلیار به ستا له یاده ګورستان ته کډه وکړم
خو په ګور کې به بیا هم هره بلا تا راپه یاد کړي

زما زړه چې ستا يادو کې ژوند کوي دا يې د ژوند راز
سمــندر چې په لـمبو کې ژوند کوي دا يې د ژوند راز

ساده نه دي ښې پوهيږي چې د ناز افسـون ځيګر خوري
خو پېغلوټې چې نخرو کې ژوند کوي دا يې د ژوند راز

چې ارام لـه نازه ډک ژونـدون پـرېږدي په خـپلـه خوښه
ځي مجنون پـه سرو مېروکې ژوند کوي دا يې دژوند راز

نه هيڅ زور شته پرې نه ظلـم،دا د ټول بدن واکمن زړه
چې په خـپله پـرهـرو کې ژوند کـوي دا يې د ژوند راز

ټول عالـم بېغـمه پـروت چـپه چوپتيا ده په جهان کې
فضلـيار چې شوګيرو کې ژوند کوي دا يې د ژوند راز

چې ګلونه ستا وربل کې بیا شول ځای لیکه پر لیکه
اُمیدونه مې ګوګل کې بیا شول ځای لیکه پر لیکه

سپینو ستورو غوندې ټول ستا د نامه سپېڅلي توري
زما د زړه په تاج محل کې بیا شول ځای لیکه پر لیکه

پسرلی په ننګرهار کې لنګوټو نه معلومېږي
د نارنج ګلان هر ول کې بیا شول ځای لیکه پر لیکه

زما زړه به په څه حال کړي چې پوځونه د ښکلاوو
ستا د سترګو په مورچل کې بیا شول ځای لیکه پر لیکه

تا چې ځان سره څه وېلې فضلیاره په قلاره
هغه ټول دادي غزل کې بیا شول ځای لیکه پر لیکه

زړه مې په سترګو دی مین د سینې څنګ نه مني
افغان جانان مې له جنګ سترړی دی نور جنګ نه مني

همېش خُمار وي او زنګېږي د خیالونو په تال
د چا په زړه کې چې وي مینه هغه بنګ نه مني

دوی له ټوپك سره بلد دي، صرف ماشه پېژني
لاس یې بېلچې ته نه ورځي ، زړه یې کولنګ نه مني

مین د سوي زړه نغمې بل څه کې نه ویني چې
بې د بلبل له فریادونو بل آهنګ نه مني

دغه پردیو رالوی کړي نور خیالونه لري
دا بې فرهنګه فرهنګ څه کوي فرهنګ نه مني

پښتون یې مه بوله چې یو د توري شرنګ پېژني
خوشال خو ستایي د ادم د رباب ترنګ نه مني

خړ فضلیار ته خو مې ډېر د سره پالنګ وویل
خو په سنګر کې په شوګیر روږدی، پالنګ نه مني

لمر نور له غرونو پنا کېږي لږ خو راشه کنه
زړه مې نرى نرى خوږېږي لږ خو راشه کنه

د رقيبانو غمازانو هيڅ پروا مه لره
خير چې هر څه اوس راپېښېږي لږ خو راشه کنه

د زړه په تل کې مې پرتې دا ورستې شوې هيلې
ستا په راتلو چې راټوکېږي لږ خو راشه کنه

د ذهن پاڼه مې نور سپينه شي هر څه ترې هېر شي
صرف ستا تصوير پرې انځورېږي لږ خو راشه کنه

هغه تازه زړه مې باور وکړه چې بې له تانه
بس ورځ په ورځې مړاوى کېږي لږ خو راشه کنه

ته چې ترې لاړې فضليار بېچاره ټوله ورځ اوس
په لاره ځان سره غږېږي لږ خو راشه کنه

د يو چا پر ليکه

کله ځان راڅخه ورك شي کله ورك شمه په ځان کې
کله خاورو کې اوسېږم کله سترګو د جانان کې

زما مينه او ستا کبر د افغان او جاپان غوندې
يو تر اوسه لا رنځېږي ، بل اوسېږي په اسمان کې

ستا غمونه مې په زړه کې واه واه څومره ښه ښکارېږي
لکه تيته چې رمه شي په سرسبزه بيابان کې

ددې وخت دا ناخبره مسلمان چې ترې کړېږي
ددې هرې يوې ستونزې د حل لار ده په قران کې

سپینو ستورو غونډې تول یوه اسمان کې سره اوسي
دا پښتون، تاجك، اُزبك چا کړل پیدا په یو افغان کې

منم دا چې زما مینه دې په زړه کې شته خو دومره
لکه پروت چې کوچنی ګل وي په ساحه دکهکشان کې

مقتدیانو! فضلیار غریب یو څه وسواسي شوی
خیر که نن یې د بل چا نامه کړه یاده په اذان کې

پیالې دې بې اثره او کنډول دی خدای وهلی
هر څه نه مزه لاړه، جهان ټول دی خدای وهلی

پخوا چالاک شیطان ته هم، صرف یو لغمانی بس و
اوس خدازده څه پرې وشول، لغمان ټول دی خدای وهلی

کونړ نه څه ګیله او نورستان نه څه اُمید دی
چې خپله د وختونو سندربول دی خدای وهلی

پرتوګ له پښو ووتو، نېکر او پطلون راغی
لونګۍ شوله بې قدره او پکول دی خدای وهلی

نور لاړو، د اتڼ له هر میدانه ډیران جوړ شو
اوربدې څنې بې تابه شوې او ډول دی خدای وهلی

والله چې فضلیاره ملنګۍ کې هم څه نشته
تسپې بې اهمیته شوې ، کچکول دی خدای وهلی

لغمان

پـه اداګـانو ، ســترګکــونو ، اشـــارو ولاړ دی
والله د ښکلو ژوند خو ټول بـس پر نخرو ولاړ دی

زمـا لـه زړه نه خو دا سـتا غـمونو جوړ کړ کابل
اوس نو پرې څکه (سـوله سـاتی) د پردو ولاړ دی

څو به مو نورو ته وي سترګې د امېد نيـولـې
کله به وايو چې هـېواد مـو پر پښو ولاړ دی

هسې چتې تربـنه دا خـلك د خوښـۍ تـمه کـړي
د عـاشقـۍ ژوندون خـو ټول پـر اندېښـنو ولاړ دی

د ننګـرهار ګلاب ، زمـا زړه او انـار د کـندار
درېواړه وياړي چې يې رنګ ستا پر لېمو ولاړ دی

شېخه ! چې ولې مونږه تاته چندان ښه نه ښکارو؟
د خدای طاعت لکه چې ټول بس پر تسپو ولاړ دی

ګلـمخې! راشه مسافـر يار دی خدای بيا راوستو
ورك فضلـيار دې د ګـودر پـر څنډو شنـو ولاړ دی

د فضليار لومړنی غزل ټولګه

***

بس ټولې سیمې د زړګي مې نور تر خولې ډکې دي
ستا لـه یادونــو ددې ښــار واړه کوڅې ډکې دي

چې راځې نه، تصویر دې مه رالېږه څه پرې کوم
ستا تصویران خو څه لږ نه دي ترې باغچې ډکې دي

ددغه چم لـه پېغلو جونو بـه څوك څه ګیلـه کړي
چــې یې لــه زرو فســادونو نه ورې ډکــې دي

خدایه ځنګلونه خو یې ورېبل اوس بل څــه وایې
چې لـه الـماسو ددې وران هېواد درې ډکــې دي

دلـته د ورځې هم ډاډه څــوك ګرځېدلای نه شــې
داسې خو نه ده چې له ډاره مو صرف شپې ډکې دي

خندا خو څه کړې اداګانې هم پر خپل ځای پرېږده
والله د مـینې لـه اثره دې ګـیلــې ډکـې دي

یـوه خو نه ده، دوه خو نه دي، درې څلور هم نه دي
د فضلـیار لـه غـزلونو کــتابچـــې ډکـې دي

د فضلیار لومړنی غزل ټولګه

اطرافيان

څه ساده خلک يو چې څوک راته راوګوري لږ
مونږه ورمنده کړو لاسونه ورته دواړه ورکړو

مونږ اطرافيان بس په هر چا کوو د خپلو ګومان
څوک چې راپاڅي تالاشۍ ته مونږه غاړه ورکړو

دوی مو په شوارو واسکټونو کې بمان لټوي
مونږ ورته جېب نه موټې کورت راواخلو واړه ورکړو

مونږ ساده خلک په ټګۍ او برګۍ نه پوهېږو
چې څوک مو خوښ شي نو بس زړونه په ولاړه ورکړو

د سر په بيه له خپل حق نه تېرېدلای نشو
دي ته حاضر يو چې دوستۍ کې ورته دواړه ورکړو

کابل- پوليس اکاډمي

د فضليار لومړنی غزل ټولګه

کله کله ازاري شې ګني نور د ژوند قرار يې
عشقه ! څومره بختور يې له يو زړه نه بل ته لاړ يې

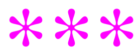
کبرجنه ! خلک اخلي غلامان په لوړو بيو
زه چې هسې ستا غلام يم ته له ما څخه بېزار يې

سره شاديان څه په غرور درته راغلي وو وطنه!
خو له تانه خبر نه وو چې پرديو ته انګار يې

هجره! خير اوس خو مي يار يې، راته وايه چې دا ولي؟
د زړګي له غوښو پرته نور له هر څه نه بېزار يې

که پر زړه د فضليار دي بارانونه د غمونو
د نړۍ ډېرو غمو کې د جانان غمه سردار يې

***

که ملامت یم او که نه یم نور توبه جانانه
خیر دی بخښنه درنه غواړمه خفه جانانه

د سمندر زړګي په مینځ کې مې تاوېږي مدام
ستا د یادونو زوروره شان څپه جانانه

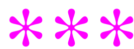
ولې له خپل پخواني کور داسې په څنګ تېرېږې؟
کله نا کله خو مې غېږې ته راځه جانانه

باور دې وشه ستا له تګ سره یو ځای ووته
زما له ژونده د خوښیو جنازه جانانه

نور به هغه خبره نه کړم چې ستا خوښه نه وي
نور به د هر کار درنه غواړم اجازه جانانه

باور مې نشي چې دې وشي هیڅ امکان نه لري
د فضلیار پرته له تانه ګوزاره جانانه

که راغلې نو دا ستا د سترګو ښکار درته درښيم
پر زړه به مې تر ټولو ستر پرهار درته درښيم

له غره راڅوړند رود به درنه هېر کړي که دې ولید
ددغې ګلالۍ جينۍ رفتار درته درښيم

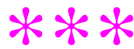
شربت غوندې يې غړپ که ای د وخت غلام زلميه!
نور څه درسره ښايي خو بس زار درته درښيم

کم عقل دی چې هر څه ورته وايم نه صبرېږي
دا زړه ، دا په اور سوی سور انګار درته درښيم

عجبه ده ، هر څه يې د دوستۍ په نامه وکړل
وژني ، ورانوني او بمبار درته درښيم

توبه ! دا عزرائيل هم عجيبه غوندې انسان دی
ها پاس خو نه، جانان د فضليار درته درښيم

قتل پسې بيا راوتي دوه غبرګې خونکارې دي
خدايه زړه مې ساته نن يې بيا سترګې خُمارې دي

څنګه تر خوا درشمه او څرنګه دې ښکل کړمه
شا او خوا لښکرې د بېلتون خوني ولاړې دي

ستا په کشمير مخ هندوې زلفې پيردارې خو
زما له افغاني غازې نظره سره ورانې دي

هيڅ د مينې راز او دعشق ناز پکې ښکاريږي نه
ځار دې شم له سترګو څنګه نن داسې ناکارې دي

خدای خبر چې بيا دغه د زانو کتارونه نن
کوم لور ته هجرت کوي پر کومه خوا روانې دي

ته خو نازنينې ځې راځې چې ګوندې غلا يې کړې
پام کوه د زړه مې بدماشانې څوکيدارې دي

خدای خبر نور دې لاکوم وخت او زمانو ته پرېښي
دا دومره غټ حساب دې یاره کومو شپو ته پرېښي

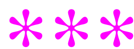
تاسو پوهېږئ چې دا خدای پاک ولې غرب نه وهي؟
هغه یې هم افغان پکول او لنګوټو ته پرېښي

ته چې ترې تلې نو خوب دې ولې وړ له ځانه سره؟
ماشوم زړګی مې دې جانانه شوګیرو ته پرېښي

ملا ! را اوځه له مسجد نه امامت څه کوې؟
سیاست دې ولې دې مضرو حشرو ته پرېښي

د خلکو زړونه یې پر لاره باندې وکړل ټول
د فضلیار یې د زلفانو زولنو ته پرېښي

مینه، خندا، ټوکه، ادا به بیا له کومه کوې
سختو حالاتو کې دعا به بیا له کومه کوې

چې هم دې وژني او هم خوند په کې له ژونده ډېر وي
داسې نظر داسې مسکا به بیا له کومه کوې

غروره! پام کوه چې یار درنه خوابدی نشي
ساه اخیستل د زړه درزا به بیا له کومه کوې

وخته! دا څو ښکلي بې قدره نه کړې پام پرې کوه
داسې پښتو داسې تقوا به بیا له کومه کوې

سپوږمۍ په (لمر) ډېر ظلم مه کوه که مړ شي ګوره
ته به هم خواره شې رڼا به بیا له کومه کوې

ډالۍ: درنو صبورجان او غيور جان ته!

کـــنـدهــاري يـاران چـې کلـه راپـه زړه سـي بـارا
پـه هـغـه دم مـې نـو زړګـی ذره ذره ســي بـارا

دا تـه نـو چـېرې يې چې نـه ښـکارېږې وه ظالـمه !
هسې نـه ژونـد مـې درپـسـې ايـره ايـره سي بـارا

ژبـه مـې ګـونګـه سـي بيـخـي غــزل ويلای نـســم
خــو چـې تـا ووينــم غـــزلې راشــــپوه ســـي بـارا

بـس ګــرده ورځ لـکـه پـايلــوچ ايلـه ايلـه ګـرځـېږم
ته ځونه ښه يې چې رايـاد سې ورځ مې ښـه سي بـارا

که بيـا خـوابدی سوې نـو بيـا بـه دا نـړۍ ورانـه سي
بيـا بـه مـې ګــرده سـره زړه بـس لــولـپـه سـي بـارا

کـنـدهـار

دا پروا نه کړي چې څوک ګېډې ته خواړه نه لري
سخته ده دا چې د یار سترګو ته رانجه نه لري

څوک چې ماغزه لري ضرور به هغوی غم هم لري
څوک چې په زړه نه لري غم هغوی ماغزه نه لري

د رقیب حق دی چې خپل ځان د خلکو سیال وګڼي
ځکه چې هیڅ په لمن داغ لکه کارغه نه لري

ښار کې مو کار نشته دی هر سړی اوزګار ګرځېږي
کلي کې نشته دی اوبه ، غر مو غرڅه نه لري

وخت به بې خونده څنګه نه وي وخت به خود ګډوډ وي
وخت بې غیرته په لمن کې پښتانه نه لري

په فضلیار باندې ملګرو کې ډېر ګران هغه دی
چې هم بریتونه ، هم وېښتان او هم بانه نه لري

سپین سان مې اوس په تورو سترګو خور دی که راځې
بس نور مې نو سفر د ګور په لور دی که راځې

دا تاته زما تن چې نه زړګی لري نه روح
وه غمه د جانانه ! ډېر ښه کور دی که راځې

یواځې همدا ته مې د رنځور زړګي ارزو یې
له نورو نعمتونو مې زړه تور دی که راځې

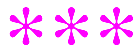
ظاهر وجود مې مه ګوره چې روغ رمټ ښکارېږي
دننه مې زړګي اخیستی اور دی که راځې

ها تا چې کبرجن ګاڼه مغرور دې ورته وېلې
هماغه فضلیار درته سرتور دی که راځې

د عامې روغتیا روغتون - جلالکوټ

یوې بهرنۍ مېلمنې ته!

ګوره لومې ، جال او زولنو سره به نه راځې
زلفو تار په تار خورو ورو سره به نه راځې

دا خلک تیارو کې دي بلد سترګې یې برېښ کوي
دې ځای ته د لمر د پلوشو سره به نه راځې

مرګ دې راشي مرګ له دوی نه سل ځله بهتره دی
ژونده ! د بېلتون له تورو شپو سره به نه راځې

سترګې دې په کور کې پرېږده بیا راځه زما خواته
دلته دانه تیرو تمانچو سره به نه راځې

بې له ښکلو راشه فضلیار دې هرکلی کوي
پام کوه د مرګ له پرېښتو سره به نه راځې

درنې او پتمنې خور مریم ناصرې ته!

نهيلې مه شې خورې خپل پت به حتمي ساتي
ځـوانان به وګورې چې څـنګه خپلواکـي سـاتي

د ملالۍ سکنۍ خويندې نو په څه شوئ تاسې؟
چې سـنګـرونه مو يواځې اوس زلمـي ساتي

د څو ټيټ سترګـو او پردو په سر دې نشي بدنام
ډېر زلـمـيان شـته دی چې هـوډونه ايوبي ساتي

که تـوپ، ټوپـک، تـوره او ډال ورسـره نه وي ، خير دی
پښـتـانه ښـه دې په کــورو کـې تبرګــي سـاتي

زمونږ شپونکي اوس روږدي شوي په بيدياوو کې دوی
خپلـو رمـو سـره ضـرور څـو دانې سـپي ساتي

کېدای شي دا ځل دغه چم لکه ميوند وځلـي
د مـلالـۍ خـواص چې ځـان کـې (ناصـــرې) ساتي

د ګلاب د ګل غوټۍ شولې که څنګه؟
ایله اوس نو د یارۍ شولې که څنګه؟

پولادي زړونه په یو نظر سکاره کړې
جادوګره بنګالۍ شولې که څنګه؟

دا چې تل د پېغلو مخکې یې روانه
سرلښکره ابدالۍ شولې که څنګه؟

په هر چا به لګه واوره ورېدلې
خو پر ما لګه ږلۍ شولې که څنګه؟

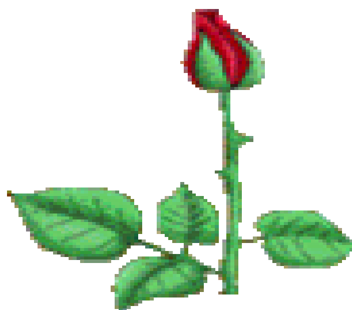
څنګه لاس پر مخ حیرانه ودرېدلې؟
پښېمانه په خولګۍ شولې که څنګه؟

والله ډېر زيات ځورول دې اوس ياد کړي
نوره لاړې کابلـــۍ شـولې کـه څنګـه؟

ستا دې مستو حـرکاتـو کـړم بې خـوده
ټولـه جوړه لـه مستۍ شـولې کـه څنګه؟

فضليار ته اوس غوسه او کنځل نه کړې
ګلې! نوره سکـــنۍ شـولې کـه څنګه؟

ستا د سترګو، د کتلو بلا واخلم
ددې دوه غبرګو قاتلو بلا واخلم

ستا لپاره ستا د وارو غلامانو
د نړۍ د ټولو ښکلو بلا واخلم

برند راوګوري بیا ځان سره مسکۍ شي
ددې درد ، ددې درملو بلا واخلم

زه د ځان او که د ستاسې غوندې یاره
د تک زیړ ، که د سرو ګلو بلا واخلم

ښار دې ورک شي، د خپل کلي د پېغلوټو
د ټیکریو د وربلو بلا واخلم

د ګلانو هر څوک اخلي فضلیاره!
ستا په شانتې د بلبلو بلا واخلم

په عاجزۍ کوم غوښتنه پیره
کوه د زړه مې لړ پوښتنه پیره

روح او جسد مې دا ستا غبرګ مریدان
غواړي له تا سره لیدنه پیره

تک سپین بشر او تکې تورې جامې
مه کوه ډېره ټولوژنه پیره

خومره له کوډو او تاثیر ډکه وه
هغه اول ځلې کتنه پیره

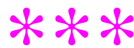
درنه بې لارې شاعــري مــې نشــي
ښـه يې پـه غــور کړه ځــارنـه پـيـره

چې هم شي خوږ، هم نازکخيالـه داسې
د تـخـــــيـل غـــــواړم روزنـه پـيـره

که دې دا خــواست د فضليار ومـانـه
نو ســـــل او زر ځلـــه مـننه پـيـره

زړه، عقل کـه روح وایـه چې کـوم نه دی؟
دوی کې ستا پـه مینه چې مسمـوم نه دی؟

څوک دی د دوزخ د ســـرو لمــبو لایـق؟
چـا ایمــان راوړی ستـا پر نـوم نـه دی؟

ډاګ دی، قبله نه ښکاري لمونځ څنګه کړم
کــور د جانان هـم راتـه معلــوم نـه دی

زړه مې پـه هر ســـت باندې پوهېږي اوس
اوس لکـه پخوا غــوندې ماشــوم نه دی

پرتـه لــه تقـوا ، پرتـه لــه دین څخه
څوک وایي چې ژوند لکه زقـوم نه دی

ټول دې اوس تـړي پـه ښـاپېرو پــورې
وایـــي دا هـــلک د انـــسان زوم نـه دی

زړه د فضـلیار یــې دړې وړې کــړ
چا ویـلــې چې غم دې بم اتـــوم نه دی؟

د خاطر اپريدي په ليکه

***

د انــکار تـکــو کې اقــرار دې وکــړ
ګـــراني! دا څـه عجـيبه کار دې وکړ

دا و نظـــر او کـــه د غشـــو بـاران؟
چې دا زمــا د زړه پر ښـــار دې وکــړ

تـا په نفـرت ګـــوره هـيڅ نه وو کــړي
خو نن په مـينه د زړه ښکار دې وکړ

زه يې ريښـتيا کــړم در په دره ګلــې!
هسې چـتې د ناز ازار دې وکـــړ

ستوري دې ورکړل خال دې واخیستو ترې
اسمـــــانه! چـل زمــا پـه یـار دې وکــړ

هسې هم رووږدی یې زړه ، خیر دی که نن
ان تـــر سهــــاره انتــــــظار دې وکــړ

اوس (انـالـحق) څـه؟ تـا بـه هلـتـه منـم
چـې دغـه غــږ پـر سـر د دار دې وکــړ

واک دې د خولې نور فضلیـار ته ورکړ؟
دومــره بـاور او پـر مـا خــوار دې وکړ؟

پام زړه! چې دې ژوند لکه ګنډېر نشي
بیا د یو چا یاد درنه چاپېر نشي

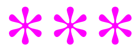
کله څوک د یار رضا مونده‌ای شي؟
څو پورې له خپلې رضا تېر نشي

هیڅکله فراق ورته ونه وایې
ژوند چې دې سور اور، خواره ګنډېر نشي

زړه! څه چې دې خوښه وي، کوه یې خو
پام کوه چې رب درڅخه هېر نشي

وامې ورېدل ودې ویل هجر ته
پام چې فضلیار درنه کوښېر نشي

د خپل نامه په خوا کې (ګل) لیکي
زما د نوم سره (بلبل) لیکي

زهرو او شاتو نه جوړ لیک رالېږي
چې یو سلام او یو کنځل لیکي

د وخت قلم د هغه چا پر تندي
چې ډېر وژونکی وي ، اتل لیکي

زه قافیه او ردیف نه پېژنم
د وطن غم پر ما غزل لیکي

زمونږه هر ګاونډی خپل پلان کې
پاس د (چور) لفظ لاندې (کابل) لیکي

توری د (یار) په (فضل) خومره ګران دی
په ځان پسې یې متصل لیکي.

***

ستا د مستۍ او نخرو څه کمی دی
د اباســـين د څـپو څه کمـی دی

څله مې زړه باندې داغونه پوښتې
د يخ پر مخ د خولو څه کمی دی

زما غوښتنې که هر څو ډېرې دي
دا ستا په خوله د پلمو څه کمی دی

وايه د جـــنګ که د ورانـيو وکـړم؟
زمونږ د ژوند د کـيسو څه کمــی دی

دلته يې توپ او ټانګ جوړه غړوي
په دې وطن د نغمــو څه کـمـی دی

صرف ماتول يې زده کوه پیـ مخې!
تاته د زړه د ښيښو څه کمی دی

د فضليار بې پروا خياله! پام کـړه
دلـــته د دار زولنو څه کـمـی دی

زړه ته يې زما چې زولنې نه کړي
لنډې لنډې زلفې دې اوږدې نه کړي

ولې هسې خون د مين زړه اخلې؟
پام کوه چې شونډې دې بيا سرې نه کړي

هسې خو راځې نه تر څو پورې چې
هيلې مې په زړه باندې ورستې نه کړي

زه اوس اموخته يم خوله په زور اخلم
ګوره چې دې ځان بې حوصلې نه کړي

نور مې په مات زړه چې لوبې ونه کړي
هسې نه چې ځان ورباندې پرې نه کړي

غيږ ته د جانان به ور ونه رسې
څو چې فضلياره شپې رڼې نه کړي

څنګه به له ما دومره ارزانه ته؟
ستا عِشق به د سر په بيه مانه ته؟

دا خلک دې مونږ ته دُعاګانې کړي
مونږ که نه وای روس تر هندوستانه ته

کان د زمرودو خپله هم ژړل
کله چې وتو له بدخشانه ته

ولې دې افغانه دومره ژر پرېښود
ستا دُښمن روان و له جهانه ته

پاس فضا کې هم افغانان شته که څه؟
څنګـه د باروت بوی لـه بارانه تـه؟

راغلــې خو لـه تللي دې ونه پوښتل
ولـې لـه دې خاورې پښـېمانه تـه؟

مخـه مــې د (آه) تـا ولــې ونیـوه؟
ستا له لاســـه ان تر اووم اســمانه تـه

هـــسې دې غـزل د فضلیار تم کـــړ
دا خــو تر حــمزه او تر کاروانـه تـه

قد د صنوبر لري دلبر ربه
حسن لکه لمر لري دلبر ربه

خلک یې بانه بولي خو سترګو کې
سم لکه خنجر لري دلبر ربه

دا چې بې له ویرې ځي راځي دلته
ځان باندې باور لري دلبر ربه

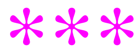
تېر شي له ټټر زړګی سوری کاندې
څومره خوږ نظر لري دلبر ربه

زړه نه دی ، له تکو تورو تیږو نه
جوړ سینه کې غر لري دلبر ربه

داسې نه چې صرف همدا بې رحمه ده
دغه شان ټبر لري دلبر ربه

ورحمېږې ته پر فضلیار باندې
زښته ډېر خطر لري دلبر ربه

پکې پیدا که د ژوند شور جانانه
جوړ که زما په زړه کې کور جانانه

لږه په شونډو کې مسکۍ غوندې شه
لږ مې زخمي زړه که ټکور جانانه

لرې کړه نوره دنداسه له خولې نه
پر زړه مې مه بلوه اور جانانه

راځه د شرم له هسک غره راتېر شه
راشه په زړه مې شه راخور جانانه

ځار دې شي زر ښایسته او سل غنمرنګ
له تانه ای زما تک تور جانانه

په یو نظر چې زړه دانه وانه کړې
رب دې اوبه کړه دغه زور جانانه

فضلیار مه وژنه په پخه چاره
ورپسې راوړه دا ځل لور جانانه

کله د ادم د رباب ترنګ شمه
کله د ابدال د توري شرنګ شمه

کله غلیمان په ماته سر کړمه
کله خپلو وینو باندې رنګ شمه

شا مې د میدان په لوري نه شوله
مخامخ روان شمه غورځنګ شمه

زه د چا اتوم بم ته احتیاج نه یم
ځار د خپل ولس له نام او ننګ شمه

زور د عقیدې مې خدایه کم نه کړې
هسې نه چې هر ډګر کې ړنګ شمه

سرومال مې دواړه له وطنه ځار
خیر که په دې لاره کې ملنګ شمه

وخت د ضرورت کې به ټوپک اخلم
نور به مل د ببېل او د کولنګ شمه

زه پښتون زلمی اوس پوهېدلی یم
غوارم چې په پوهه کې هم دنګ شمه

مال او متاع رنګ د ژوندون نه ګڼم
مینه کې چې پرې شم نو بدرنګ شمه

غوارمه ملګرو فضلیار غوندې
ښکلو ته په غاړه کې لونګ شمه

شا او خوا زما د سترګو اوس رڼه ده
پکې بله چې دا ستا د مخ ډیوه ده

د نرۍ منظرې ټولې مې شوې هېرې
ستا د سترګو ښومره ښکلې منظره ده

په نخرو د پېغلو ډله کې روانه
دا د سرو کالو جلۍ ښومره خوږه ده

راځه مه ځه یو سات کېنه د یار یاده!
سهار لرې دی تر اوسه نیمه شپه ده

د خپل وران کابل ښکلا چې مې لیدلې
د نرۍ له نورو ښکلو مې توبه ده

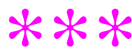
ستا د مینې شنې نښترې پرې ولاړې
څه سرسبزه مې د شوخ زړګي دره ده

د کابل ښارِ شویه ښاره! زیرى زیرى
ستا د پېغلـو ډلـه بېرته راستنه ده

فضلیـاره اوس په مینه ښـه پوهېږې
خلک هسې درته وایـې چې وړه ده

سخت شولو ګوزران، چې دا به څنګه شي
نه راځي جانان ، چې دا به څنګه شي

زه درته پر ځمکه انتــــظار کړمه
ته شوې د اسمان، چې دا به څنګه شي

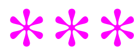
لوټې لوټې خاورې دې کړ، وران دې کړ
زما د زړه جهان، چې دا به څنګه شي

خلک د ژوندون په خوند مړېږي نه
مونږ ورته حیران، چې دا به څنګه شي

بس د مرچو څټه باندې ناست دې تول
زوړ دی او که ځوان، چې دا به څنګه شي

ښه او بد نه ګوري فضلیار مني
ستا هر یو فرمان، چې دا به څنګه شي

پرېږده ستا په سینه خور لکه ټیکری شم
د دې غیرو خلکو سترګو کې اغزی شم

ستا لومړی خندا شپېلۍ د اسرافیل وه
یو ځل بیا وخانده شاباس چې ژوندی شم

سپېلنی یم خو د ښکلو وچکالي ده
ربه ! یو ښکلی پیدا کړې چې لوګی شم

لېونی شم په ځنځیر نه سړی کېږم
خو چې یو سوك د یار وخورم نو سړی شم

سل ګیلې او زر غوښتنې مې وي زړه کې
خو چې تاته درنژدې شم نو ګونګی شم

د ماشوم غوندې مې نور غېږ کې وانخلې
راځه ته غېږې ته راشه چې زلمی شم

کله هر وخت کله لږ تم درځمه
د وخت له دوده سره سم درځمه

د ګل په وار بورا دی کله منعه؟
ته مې ښکنځه زه به بیا هم درځمه

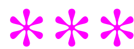
د سینې لار دې راته خلاصه پرېږده
د زړه کعبې ته په حرم درځمه

ګله ! که شا او خوا دې ټول اغزي شي
زه نیمه شپه سپور په شبنم درځمه

د بې شرمیو پلیتیو نه پاك
لکه پښتو ، لکه زمزم درځمه

چې مې په قدر باندې نه پوهېږې
خیر فضلیاره نور به کم درځمه

له هر کار نه یم وېستلی د یار سترګو
په زړګي یمه ویشتلی د یار سترګو

ساده سترګې مې په جنګ کله پوهېږي
هر میدان ترینه ګټلی د یار سترګو

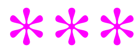
څه دوه ، درې او یا څلور وارې خو نه دی
په بار بار یمه رټلی د یار سترګو

نه پوهېږم چې کوم عیب، اخطار او ډاردی
زما سترګو کې لیدلی د یار سترګو

دا چې اوښکې مې له سترګو نه بهېږي
دغه حال رالورولی د یار سترګو

فضلیار ته بل چا هیڅ ویلي نه دي
دا له کلي راشړلی د یار سترګو

ته که د بل شې ژوند به څه شي یاره
ګومان مې نه شي چې دې وشي یاره

پرته له تانه خو سپرلي هم ګوره
خزان خزان سپېره سپېره شي یاره

ژوندکې به داسې وخت هم راشي کله
چې مې د زړه داغونه ښه شي یاره؟

ټول ارمانونه د نهيلي ژوند مې
په ځورېدو ځورېدو مړه شي یاره

خپله يې نه غواړې که ويې غواړې
کور به ويجاړ د بېلتانه شي یاره

زړه چې مې چا کې صميميت وګوري
نو ټول خواص یې د واړه شي یاره

چې فضلیار کله ستا سوچ کې لاړ شي
نو يې خولګۍ اوبه اوبه شي یاره

د فضلیار لومړنی غزل ټولګه

ډالۍ: خپل مشر تره مولنا محمدادریس (حقاني) ته! چې په
ډېر ترخه وخت کې مې ډېرې خوږې شپې ورسره کړې

***

روح، زړه او جسد مې لور په لور شول نور
يو يې د اسمان دوه يې د ګور شول نور

تور زما د سترګو ولې نه راځي؟
سپين زما د سترګو پسې تور شول نور

ای د ژوند اسرې! پرته له تانه خو
خوب،خوراك او ځنباک راته پيغور شول نور

بس دی فضلياره په ژوند څه کوې
بخت او تخت دې دواړه رانسکورشول نور

ککړك

د فضليار لومړنۍ غزل ټولګه

تا نه ډېر جانانه بل څوک نشته دی
نه پاس په اسمان او نه په ځمکه خوږ

ماته مې چرسي لالی رایاد کاندي
بوی د چرسو لګي پر ما ځکه خوږ

دوی وایي جانان دې نمک نه لري
زړه وایي جانان دی بې نمکه خوږ

وپوښتل یو چا چې پښتانه ولې
نه ګڼي بل هیڅ څه تر ټوپکه خوږ؟

بیا هغه خبر وکړه چې وېل به دې
دا د ظالم زوی دی بې درکه خوږ

یاره فضلیاره فکر نه کوم
بل به نوکوم ځای وي تر (ککړکه) خوږ؟

پاس پچیر

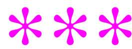
ارمـان ارمـان سـاتل يـې نه پېژني
ښکلـي فقـط د زړونـو وړه پېژنـي

ددې مـهــال يـاران الـفت څه کــوي
دوی خـو فقـط پيـسـه او سـره پېژنـي

زمـا پـه زړه کې يې عمرونه تېر کړل
خـو مــا تـر اوســه پورې نه پېژني

زما غريب چې صيب ، جناب نه دی زده
نـو رينښتيا څوک بـه ما پـه څه پېژني

بې له مينې چې ناشوني ده، دې چم کې
بلـه هره ګـناه شــوني ده، دې چم کې

مينه ستا مې په زړه نوې روږدې نه ده
دا بـلا ډېـره لـرغـوني ده، دې چم کې

دا د زړه دا مينه ناکه شان مرغۍ مې
له تعجبه غونې غونې ده، دې چم کې

دا چــې وايـي مــينه جــرم دی ګـناه ده
دا وينا بالکل ريښتوني ده، دې چم کې

د الـفت د ښاپېرۍ خدايه تـه مل شې
ډوبه شوې نور تر ستونې ده، دې چم کې

فضـلـياره تـه يـو چــا تـه خــواږه ګــورې
دا خـبر ګوره مرګـــوني ده، دې چم کـې

ککړک - سره رود

زړه کې مې دواړه روح او وينه لا شته
پکې ستا ياد پکې ستا مينه لا شته

چېرته به زړه شي له دې کلي صبر؟
چې پکې هاغه نازنينه لا شته

بچي د کرکې ننګرهاره وايي
څنګه تر اوسه دلته مينه لا شته؟

راشه په خپل رنګ يې رنګينه کړه نور
د ژوند په پاڼو کې مې سپينه لا شته

يو فضليار دی چې بې مينې ګرځي
که دلته بل څوک هم بدبينه لا شته

يوې لانجمنې ښاپيرۍ ته!

***

يوازې ستا خو نه دي ډېرې دي يار
لانجې بېخي له حد نه تېرې دي يار

د څو بدرنګو او ترخو له لاسه
خوږې خبرې رانه هېرې دي يار

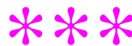
نيمه په کور نيمه په بند کې والله
مياشتې د ژوند مې داسې تېرې دي يار

اوسنې وخت کې او ريښتينې مينه؟
دغه خبرې پخوا تېرې دي يار

ستا د سيالۍ پکې څوک نشته ګنې
جينکۍ دلته کې هم ډېرې دي يار

د زړه له غوښو مې تر اوسه پورې
ستا اداګانې لا چاپېرې دي يار

ښه يې سپک لکه د خلي که جانانه
رقـــيبان مـې غلـي غلـي کـه جانانه

دا ســپېرو ســپېرو وختـونو پسې راشه
پسرلي غـوندې يې ښـکلي که جانانه

ستا پيکي ته زما زړه خدای پيدا کړی
ســيخکي ترينه راکـــولي کـه جانانه

خير د زړه لـه يو څه وينو څخه تېر شه
يــوه ســمــه غـــزل وليـکـه جـانانه

فـضلـيار د خپلــو بدو بخښله غواړي
تـرمې اوښکي يې قبـولـي که جانانه

ډالـی: د خوګیانو په لوخی کې د ملك محمد قیاس دړنې کورنی ته، چې پر جلالکوټ د امریکایي بمباریو پر مهال یې ډېرې ستونزی په ورین تندي راسره ګاللې وې.

خپلواکي مې د خپل قام راڅخه غواړي
له غلـیم نه انتـقـام راڅخه غواړي

باغي روح مې د بدن قفس کې تنګ دی
د وحشت پر ضد قیام راڅخه غواړي

تنګ غیرت مې پېغورونه راکوي تل
هغه خپل شهید امام راڅخه غواړي

عجیبه ده چې تقوا په چا کې نه وي
هغه څنګه احترام راڅخه غواړي

فضلیاره مقتول زړه سره څه وکړم
د مسیح د خولې سلام راڅخه غواړي

لنډی-خوګیانی

د فضلیار لومړنی غزل ټولګه

زخمي دې نه کړي یاره په قسم دی خـــطرناک
تنکی مخ دې ترې ساته چې شبنم دی خـــطرناک

یو وخت به مې شي زړه ټوټــې ټوټــې هوا ته پورته
یو څوک یې مینځ کې پروت لکه د بم دی خـطرناک

حیران یم چــې دې څنګه دا مغـــروره دلاسا کړه
ملا صاحب! د ځان په څـــبر دې دم دی خطرناک

بس ټک پسې بل ټک شي په زړه غبرګ ټکونه راکړي
هر ناز یې په والله لکـه لـــړم دی خطـــرناک

وېرېږم د چا یاد یې ریښـې غوڅې نه کړي خدایه
هر وخـت د فضلیار زړه ته ارم دی خطـــرناک

***

نــا آرام زړه مـــې آرام راشخه غــواړي
یاره ستا د شـــونډو جام راشخه غــواړي

ســـتا لــیدو ســـره نن ونه لړزېدلـــــو
زړه مـې ځکـه اوس انعــــام راشخه غـواړي

یا مرګی او یا جانان، لاسلیک دې وکړه
مـینه داســـې اســـتعلام راشخه غـــواړي

د زړګي مې بله هیڅ غوښتنه نشته
ستا یادونه تل مـدام راشخه غــواړي

ژوند مې يوځه، تن مې بل څه، روح مې نورڅه
يـاره! ښـه بـد دې تمـام راځخه غواړي

د پرڅه شته چې خوښ مې نه دي ، خو يې وايم
هغـه ټول مې خپل عوام راځخه غواړي

تـه دا زړه ، دا ســتا د زلفــو مــېن ګــوره
لېونی په خپلـه دام راځخه غــواړي

يـار بـه څنګه شـي؟ دا زړه يـې فضليـاره!
هر سهار او هر مـاښام راځخه غواړي

بس ډز ته وي تیارې دواړو غبرګو کې مرمۍ
جانان همېشه ګرځوي په سترګو کې مرمۍ

یو وخت دلته تېر شوی چې نښتې به وې خدایه
په ونو، انســانانو او په چرګو کې مرمــۍ

د ښـو او د خوږو تـورو پـر ځای پـکې پرتې وي
پـه خولـو د ځـینو ځینو غنمرنګو کې مرمـۍ

د وس یې خدایه نه یو په خپل فضل یې کړې شنډې
دا پـورتـه الــوتکـو ځـوانیـمرګـو کــې مرمـۍ

ته چې لاړ شې ستا یادونه نور هم ډېر شي
دا درواغ دي "چې څه تېر شي هغه هېر شي"

که پلو دې کړ ترې لرې ، لمر به خوار کړې
ټول شمسي نظام به ستا له مخ چاپېر شي

پر دې خوار زړه مې هیڅوک بریالي نه شول
چاته ترې د تورغر چاته پنجشېر شي

څه یوه ورځ خو مې نه ده، تل دا حال وي
خو زه لاره ورته نیسم جانان تېر شي

پر کابل د وحشت دور راپه یاد کړي
د یار یاد چې مې له زړه څخه چاپېر شي

دا څو بیته به په خلکو کې ژوندي وي
فضلیار به له یارانو څخه هېر شي

بې پوښتنې بې سلامه راغی نیغ ځوک
په زړګي مې راداخل شو لکه تېغ ځوک

د همدې لپاره خدای مونږ ته راکړی
سر به نه کړی ای وطنه له تا دریغ ځوک

خدای مې یار ته هسې سترګې دې ورکړې
لکه ورکړی سپین ښامار ته لاس کې تېغ ځوک

فکر نه کړم که جنت کې یې سات تېر شي
چې یو ځل د یار په مینه کې شي دېغ ځوک

لکه زه چې یې د زړه وینې ورزبېښنم
دې مجلس کې راته ګوري داسې تېغ ځوک

فضلیار بیخي له ځانه خبر نه و
خو په زړه کې یې بیا ناست و ابغ و بېغ ځوک

درانه استاد ناګار ته!

روسان پر ټوله لاره، کوي خلکو ته کیسې
افغانه! ستا له ډاره، کوي خلکو ته کیسې

پکول که مې نړۍ کې،د مېړانې یو سمبول دی
لونګۍ مې هم چلتاره، کوي خلکو ته کیسې

یو وخت به یو شمېر خلک، په ننبتو اوازونو
د غرب په هره لاره، کوي خلکو ته کیسې

که اوس دې هغه تېر وختونه نشته پروا نه کړې
غزلې دې ناګاره کوي خلکو ته کیسې

دا جلۍ مې پاس په بلۍ څو ځلې ليدلې ده
ما خو په خطر کې نړۍ څو ځلې ليدلې ده

دروغ وايي د ځان د سپېڅلتيا په هکله دروغ وايي
(لمر) سره مې وريځ کې (سپوږمۍ) څو ځلې ليدلې ده

مور دې راته غله ښکاره شي ستا سترګې چې وينم
ما يوه بې سترګو هوسۍ څو ځلې ليدلې ده

خداى خبر چې ولې يې ښېراوې هيڅ قبليږي نه
رب ته په سجده مې څېړۍ څو ځلې ليدلې ده

پام چې فضلياره د طالب په نوم منکر نشې
ستا په سر مې سپينه لونګۍ څو ځلې ليدلې ده

